

25.15x30.36	1/6	עמוד 1	כלכליסט - מוסף כלכליסט	01/11/2018	65778082-3
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

יורי בכל מה שזז

ראיון מוסף כלכליסט
אורי פסובסקי | עמ' 6

ההשקעות המבריקות בפייסבוק, טוויטר ועליבאבא. החיים כמיליארדר חובק עולם. האזרחות הישראלית וההחלטה לא להשקיע כאן. היוזמה לכבוש את החלל והקשר שהיה או לא לקרמלין. יורי מילנר עושה סדר בקריירה חסרת תקדים

65778080-1	01/11/2018	כלכליסט - מוסף כלכליסט	עמוד 6	2/6	19.39x23.57
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

06 קו היורי

המגה־משקיע יורי מילנר מסביר למה הפייסבוק הבאה נמצאת בחלל, ולמה הוא לא משקיע בישראל / אורי פסובסקי

משקיע על חלל

יורי מילנר היה מעורב כמעט בכל הצלחה טכנולוגית בעשור האחרון, מפייסבוק, טוויטר וסנאפצ'ט עד ווטסאפ ועליבאבא. בראיון למוסף כלכליסט הוא מספר איך הופך פיזיקאי סובייטי למיליארדר אמריקאי וחבר נפש של צוקרברג, מסביר למה את הפייסבוק הבאה הוא מחפש בחלל, מנמק את ההתרחקות מהשקעות בישראל חרף אזרחותו, ומדלג באלגנטיות מעל שאלת המימון מהקרמלין

אורי פסובסקי | צילום: עמית שעל

”קל הרבה יותר להצליח בעסקים מבמ” דע” – כך מסביר יורי מילנר מדוע נטש את הדוקטורט, בתקופת דמדומי הקומוניזם בברית המועצות, ועלה על הנתיב שהוביל אותו להיות מיליארדר. ”זה פשוט עניין של סטטיסטיקה”, הוא אומר ל”מוסף כלכליסט”, ”יש הרבה יותר אנשי עסקים מצליחים מאשר מדענים מצליחים, במיוחד במדע בסיסי. אני הייתי פיזיקאי, וכדי לתרום לפיזיקה בסיסית אתה צריך להיות בטופ 50 בעולם. זה כמו טניס: יש 50 שחקנים שמשחקים, וכל השאר מגסים להיכנס לטופ 50. אבל כשחושבים על אנשי עסקים, יש אלפים על אלפים. אז סטטיסטיקה, זה קל יותר.”

ב־2017, כמעט 30 שנה אחרי שננטש את האקדמיה, מגזין ”פורבס” הכתיר את מילנר, ממשקיעי הטכ־נולוגיה המצליחים בהיסטוריה, ”אחד ממאה המוחות העסקיים הרגולים כיום”. והנה מילנר נכנס לטופ 100 בכל זאת. ”אבל כדי להצליח יחסית בעסקים אתה לא צריך להיות חכם באותה מידה כמו במדע”, הוא מדגיש. ”זה הרבה יותר קומון סנס. ביונס זה הרבה יותר עניין של פסיכולוגיה.”

מילנר קנה את שמו, ואת הונו, בתחילה באימפריית האינטרנט שהקים ברוסיה ואחר כך כשעבר להשקיע, עות, בעמק הסיליקון ומעבר לו. פייסבוק, טוויטר, איירביאנבי, ספוטיפיי, עליבאבא, שיאומי, ווטסאפ וסנאפצ'ט הן רק חלק מהחברות שבהן השקיעה החברה שלו, DST global, מה שהפך אותו למעורב בכמעט כל הצלחה טכנולוגית גדולה בעשור האחרון. לפי נתונים שסיפק בשנה שעברה, מאז 2009 החברה שלו השקיעה בסך הכל כ־7 מיליארד דולר ב־30 חברות שונות. ההשקעות האלה הפכו אותו לעשיר מופלג – לפי ההערכות, הונו האישי נאמד ב־3.7 מיליארד דולר. ובשנים האחרונות הוא התחיל לרתום את ההון הזה לטריטוריה חדשה: החלל. מאז 2015 מילנר השקיע 200 מיליון דולר ביוזמות שונות למציאת סימני חיים מחוץ לכדור הארץ ולתכנון חללית שתוכל להגיע אל אלפא קנטאורי, מערכת הכוכבים הקרובה ביותר למערכת השמש.

25.78x32.18	3/6	עמוד 7	כלכליסט - מוסף כלכליסט	01/11/2018	65778081-2
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

מילנר בישראל, בשבוע שעבר.
"כיום אנחנו מתמקדים פחות
ברשתות חברתיות ויותר במסחר
מקוון, בחבורה ובפינטק"

01/11/2018	כלכליסט - מוסף כלכליסט	עמוד 8	4/6	23.83x33.82
65778104-8	בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790			

מילנר וצוקברג בטקס הענקת פרסי Breakthrough, 2015. שותפות עסקית ופילנתרופית, וחברות אישית

מילנר לא לבד. יום העל אלון מאסק הוא השם המוכר ביותר במירוץ החדש לחלל, והוא מתמקד במאדים. ג'ף בזוס מאמזון הקים את החברה בלו אוריג'ין, שהחזון שלה הוא "עתיד שבו מיליוני אנשים יגורו ויעבדו בחלל". נראה שע"בור אנשים שכבר בנו אימפריות חובקות עולם החלל הוא היעד המתבקש הבא, בין שכדור הארץ כבר צר מלהכיל את הרעב היומי שלהם, או מתוך רצון להשאיר חותם אישי היסטורי, ואולי גם, קצת, מתוך צורך לסחוף את הציבור ולהסיט את תשומת הלב מהביזנס על פני הפלנטה הזאת. למשל, מהעובדה שחלום החלל מנהל מונופול אימתני, מכך שהחזון הטכנולוגי שהביטיח כאן עדיין לא מתגשם, או מהעובדה שחלק מהכסף שזורם למיום החלל מגיע ממקורות עלומים למדי. כל אחד ותמהיל הסיבות שלו.

מילנר, בכל מקרה, מסביר שהכל מתחיל בלידתו – ובבחירה לקרוא לו על שם חלוץ החלל הראשון: "נולדתי ב־1961, בשנה שבה יורי גגרין שוגר לחלל, ואני מניח שהוריי ניסו להעביר לי מסר באמצעות השם שלי. מגיל צעיר מאוד התעניינתי במדע ובחלל, ולפני כמה שנים, כשנעשה אפשרי עבורי להתחיל בפעילות פילנתרופית, פניתי לאזור שבו התשוקה שלי עדיין נמצאת: המדע וחלל. אלה תחומים שלא עומדים במוקד של הרבה פילנתרופיה. ולדעתי ראוי שהציביליזציה שלנו תקדיש לפחות כמות מסוימת של משאבים לשאול את השאלות הקיומיות. למשל, אם אנחנו לבד בעולם".

"ההייטק הישראלי לא מתאים להשקעות שלנו"

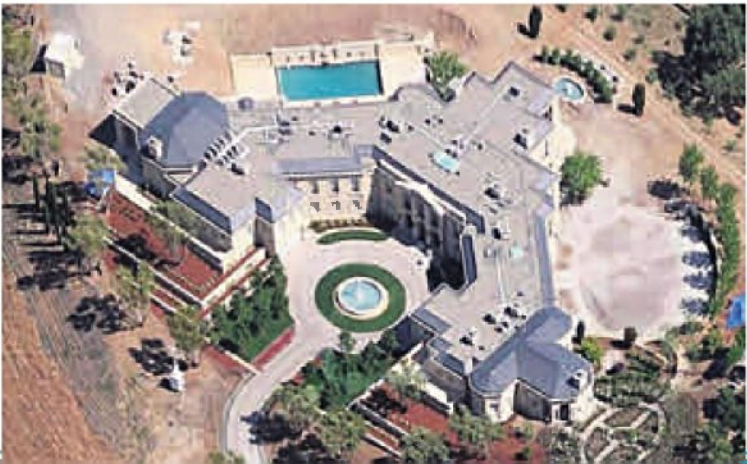
מילנר ביקר בשבוע שעבר ביקר בישראל כאורח של ועידת ראש הממשלה לחדשנות, יוזמה של משרד התרבות והספורט בסימן 70 שנות חדשנות. יש לו אורחות ישראליים, וגם שתי בנות שנולדו בארץ. אבל הוא מתגורר בעמק הסיליקון, באחוזה ענקית בלוס אלס טוס. ב־2011, כשקנה אותה ב־100 מיליון דולר, היא הייתה אחד הבתים היקרים בארצות הברית, הכי רחוק שאפשר מהדירה שבה גדל במוסקבה. אביו היה פרופסור, מומחה לשיטות ניהול אמריקאיות (היו כאלה גם בברית המועצות), ואמו הייתה רופאה שעבדה במרכז למניעת מחלות. כשברית המועצות החלה להתפורר, מילנר הצעיר עזב את הפיזיקה והחל למכור מחשבים בשוק האפור. אביו לא היה מרוצה, וב־1990 שלח את הילד לפילדלפיה, ללמוד בוורטון, בית הספר הנודע למינהל עסקים, זה שבו למד את דונלד טראמפ, ושבו מלמד פרופ' אמיר ירון, נגיד בנק ישראל החדש. ליום הראשון ללימודים מילנר הגיע בחליפה ועניבה, וגילה שהוא מוקף אמריקאים בטרנינג. או כהגדרתו: "הייתי הסובייטי האחרון והרוסי הראשון בוורטון".

אחרי הלימודים עבד בבנק העולמי בושינגטון, ובאמצע שנות התשעים חזר למוסקבה כדי לנהל את אליאנס מנאטפ, חברת הברוקראז' של מיכאיל חודורקובסקי, פעם האוליגרך העשיר ברוסיה, בהמשך יריבו של הנשיא ולדימיר פוטין וכיום, אחרי מאסר של עשור, גולה מארצו. אבל ב־1999 מילנר נתקל בדו"ח של האנליסטית מרי מיקר, מכוכבות עידן הדוט.קום, והשתכנע שהאינטרנט היא העתיד. הוא גייס כסף (עם שותף), הקים מעין חברת אחזקות אינטרנטית, וכשהבועה התפוצצה ניצל את ההזדמנות לסדרת רכישות מוזלות, לשלל מיוזגים ולא־מוזג מודלים עסקיים של חברות אינטרנט אמריקאיות – ובנה את Mail.Ru, חברת האינטרנט הגדולה ברוסיה.

לא עשינו כאן השקעות משמעותיות בגלל מאפיין אחד של סצינת הטכנולוגיה הישראלית: היא מתמקדת ביישומים שפונים ללקוחות מסחריים, וההשקעות שלנו מתמקדות בעסקים שפונים לצרכנים"

בין לבין, הוא קיבל אזרחות ישראלית. "כשגדלתי בברית המועצות לא היה אפשר להיות לפי אמונתך", הוא מסביר. "האלטרנטיבה היחידה הייתה הגירה והרבה אנשים עשו את זה, אבל ההורים שלי לא; המשפחה שלנו נשארה בברית המועצות. ואז, כשהיא קרסה, חזרתי לאט לשורשים היהודיים ולהיות היהודית שלי, והתחלתי להקפיד על המסורת, החגים". גם כיום, הוא אומר, הוא מקפיד על כך עם אשתו ג'וליה, דוגמנית שנהפכה לצלמת, ובנותיהם. אחרי ההתקרבות ליהדות הגיע מבחינתו השלב המתבקש הבא: "לקראת סוף שנות התשעים היה לי הרעיון הזה שאני צריך להפוך לאזרח ישראל, כי זה מקום. אבל לאחר מכן כל ההזדמנויות העסקיות הכתיבו את המקום שבו אני חי. לרוע המזל לא ביליתי הרבה זמן בישראל ב־20 השנה מאז: בעשר השנים הראשונות בניתי חברת אינטרנט, שהונפקה ב־2010 בלונדון ונהפכה לאחת הגדולות באירופה. בעשור החולף ביצעתי השקעות בכל רחבי העולם, ובשנים האחרונות אני גר בעמק הסיליקון. שתי בנות שלי נולדו באיכילוב, זה עוד חיבור לישראל, אבל למרבה הצער לא ביליתי כאן מספיק זמן, ולא היתה לי הזדמנות ללמוד את השפה".

האחוזה של מילנר בעמק הסיליקון. כשקנה אותה ב־2011, ב־100 מיליון דולר, היא היתה מהיקרות בארה"ב

אתה מנסתבל על ישראל גם מנקודת מבט עסקית, או שהחברות כאן לא גדולות מכפיך להשקעה שלך? "לא עשינו כאן השקעות משמעותיות בגלל מאפיין אחד של סצנת הטכנולוגיה הישראלית: היא מתמקדת בעיקר ביישומים שפונים ללקוחות מסחריים, וההשקעות שלנו ממוקדות בעיקר בעסקים שפונים לצרכנים, חברות כגון פייסבוק, עליבאבא, ספוטיפיי או איירביאנבי". בלומר מו שריוצה שתשקיעו בחברה שלו צריך לפנות לצרכנים, לבסס אותה ואז לדבר איתכם? "אנחנו יכולים לדבר איתו גם בשלבים המוקדמים, לא רק בשלב מאוחר. אבל כן, שם המומחיות שלנו". דווקא לחברת האינטרנט שכנה ושכנתה אותו (ושר כיום אין לו אחזקות בה), Mail.Ru, יש נגיעה לסצינה כאן: ב־2010, רגע לפני שמילנר הנפיק אותה, היא קנתה את ICQ מ־AOL, הענקית האמריקאית ש־12 שנה קודם לכן רכשה את מיראביליס הישראלית. ICQ הוא בהחלט שירות לצרכן שעונה לתיאור של מילנר, והוא אומר עכשיו: "אפשר לרמזיין שאם ICQ לא היתה נמכרת ל־AOL, היא היתה מהווה גרעין של רשת חברתית גלובלית".

הם לא היו צריכים למכור?

"אם הוא היה מפותח בלעדית בישראל זה היה יכול להיות עסק משמעותי מאוד כיום".

הם היו צריכים להישאר עצמאיים?

"תמיד קשה לומר. אני כן יכול להגיד שאם מסתכלים למשל על טנסנט (ענקית האינטרנט הסינית), הם באמת התחילו כמוצר מסוג ICQ ונהפכו לאחד השחקנים הגלובליים, עם הערכת שווי של 200 מיליארד דולר. ICQ היה מוצר מהסוג הזה, והיה לו הפוטנציאל הזה. ההיסטוריה יכולה היתה להיות אחרת".

"השקעה נכונה זה שילוב של פסיכולוגיה וגיליונות נתונים"

אחרי עשור של התבססות מוצלחת ברוסיה, כאמור, מילנר יצא אל העולם. ב־2009 שוק המימון העולמי היה יבש בעקבות המשבר הפיננסי – ומילנר היה משיקע הון סיכון אלמוני שמגיע מרוסיה עם הון עתק זמין להשקעות ענק, עם שיטות עבודה סדורות ומרשימות וכנראה גם עם חוש מצוין.

מילנר, כמו משקיעי טכנולוגיה אחרים, מגייס כסף לקרנות שלו ממשקיעים שונים, ואז משקיע בחברות טכנולוגיה וגורד קופון מהתשואות. חלק נכבד מההון שגייס בראשית הדרך, לפני עשור, הגיע לפי מילנר מאחד האנשים העשירים ברוסיה, האוליגרך אלישר אוסמנוב, איל כרייה ומפעלי מתכות. עם הגב הזה, בתוך שנתיים מילנר ביצע שרשרת השקעות מהדהדות, באמצעות Mail.ru ואחר כך דרך חברת ההשקעות DST Global. הוא קנה בהדרגה נתח ועוד נתח בפייסבוק, עד שהגיע ל־8% (שמאז כבר מכר, וכיום אין לו בה עוד אחזקות); ההשקעה המצטברת שלו בחברה הסתכמה ב־900 מיליון דולר, שעם ההנפקה לפני שש שנים הניבו לו ולמשקיעים בחברה שלו רווח של כ־5 מיליארד. לצד פייסבוק השקיע בטוויטר (5%), בזינגה, חברת המשחקים החברתיים, ובגרופון, אתר הקופונים. והוא הגיע אל הזירה חמוש ביוצאי גולדמן זאקס ובאקסלים מפורסמים. משקיע ההון סיכון הנודע מארק אנדרסן, שהצטרף לחלק מההשקעות של מילנר, הגדיר את העובדים שלו "אנציקלופדיות מהלכות של מודלים עסקיים

65778142-0	01/11/2018	כלכליסט - מוסף כלכליסט	עמוד 10	5/6	24.34x33.81
------------	------------	------------------------	---------	-----	-------------

בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790

מילנר וסטיבן הוקינג באירוע להצגת חלק מיוזמות החלל של מילנר, ב־2016. ראו שהציביליזציה שלנו תקדיש משאבים לשאלה אם אנחנו לבד בעולם"

באינטרנט". כשאני שואל את מילנר איך זה מתיישב עם ההצהרות שלו על חשיבות הפיסיקולוגיה בהשקעות, הוא מסביר ש"צריך שילוב. זה חצי פסיכולוגיה וחצי גיליונות נתונים". בשנה שעברה מילנר חשף את התוצאות של השיטה: 5 מיליארד דולר שהשקיע בחמש השנים הראשונות של החברה תורגמו כבר לתשואה של 19 מיליארד. בעמק הסיליקון לא ידעו איך לאכול אותו. לא רק כי הגיע מהצר השני של העולם, ולא רק כי ההשקעות שלו היו נדיבות, אלא גם משום שבניגוד לאחרים, מילנר לא דרש מקום בדירקטוריון או זכות הצבעה; אלה היו השקעות פסיביות לחלוטין. ונלוו להן סיפורים דרמטיים: גרעון יו, שהיה סמנכ"ל הכספים של פייסבוק ומי שאחראי לסינון המשקיעים, סירב בנימוס לפנייה הראשונה של מילנר. אז המשקיע עלה על מטוס, ולמחרת בבוקר כבר הופיע במשרד של יו בסן פרנסיסקו ושכנע את האיש לקשר אותו למארק צוקרברג. במקרה של גרופון, אחד המייסדים שוחח עם מילנר בטלפון וזרק שהחברה מעוניינת להשלים סבב גיוס; מילנר ביקש לחכות, ולמחרת הגיע לחברה בשיקגו – וסגר את הגיוס בתוך שעות. ויש לו עוד סיפורים כאלה, גם על סין, שאלה זורמות חצי מההשקעות שלו. הוא מספר למשל על המפגש הראשון שלו עם ג'ק מא, כבר ב־2003: הוא הגיע לקבל ממנו עצות עסקיות, וכך היה עד לניצני המציאות שבה ענקיות האינטרנט אינן מגיעות רק מעמק הסיליקון.

מה ראית לפני עשור, בשבחרת בהשקעות ההן? המקור של השקעות בחברות כגון פייסבוק, טוויטר, ווטסאפ וסנאפצ'ט היה בחברה שייסדתי ב־1999 ושהיתה גרסה מוקדמת של מוצרים מהסוג הזה. כך שהבנתי ממקור ראשון, כמייסד, את הכוח של רשתות כאלה. אחרי עשר שנים של ניסיונות בקנה מידה קטן כמייסד, היה לי הביטחון להשקעות בדברים כאלה.

"כיום אנחנו משקיעים בארבעה תחומים שונים: אנחנו מנסים לבדוק אם עדיין יש מוצרים בתחום הסושיאל, אבל אנחנו מתמקדים, במידה הולכת וגדלה, במסחר מקוון ברחבי העולם, בתחבורה – חברות דומות ל־Uber בסין, אינדונזיה והודו – וגם בפנטק". מנית עכשיו את רוב האזורים המדוברים כיום. "אני מתנצל אם זה נשמע טריוויאלי", הוא צוחק. בפייסבוק השקעת לפני בעשור בימי המשבר, בשבשווקים שרר מחנק אשראי. כיום המצב שונה, אתה צריך להתחרות למשל עם כסף סעודי, שזורים בין השאר באמצעות סופטבנק, ענקית הטכנולוגיה היפנית. זה הופך את חיי המשקיע לקשים יותר?

"לא הייתי אומר קשים, אלא שונים, כי כיום, בזכות ההון שמגיע בערוצים הפרטיים, החברות יכולות להפוך לציבוריות בשלב מאוחר יותר. Vision Fund (קרן הענק שהקים מייסד סופטבנק מסאיוש סון, בעיקר עם כסף מסעודיה ומדינות המפרץ) עוזרת לחברות האלה לרוחות את ההנפקה ולהמשיך לגדול בחברות פרטיות. מבחינתו המשמעות היא שאנחנו צריכים להתמקד לא רק בלספק הון אלא גם בלוסיף ערך לחברות שאנחנו משקיעים בהן. לפני עשר שנים בילינו את רוב הוון שלנו בחיפוש אחרי הזדמנויות חדשות, ואילו בשנים האחרונות אנחנו משקיעים כמות גדולה של מאמצים וזמן בלעזור לחברות הפורטפוליו הקיימות שלנו לגדול".

בלומר כיום אתה משקיע אקטיבי יותר.

"כן, וזו הדרך לברר את עצמך ולבלוש במצב שבו הון אינו מגבלה. כי כשזה המצב, אתה צריך להציע לחברות

הביקורת על פייסבוק וחברות אחרות היא עניין של גודל. חברה גדולה יותר זוכה ליותר תשומת לב. ופייסבוק נתפסת כחברת מדיה, ודורשים שאחרייתה לתוכן תהיה מעבר למה שנדרש ממנה חוקית. זה אתגר"

מילנר הכחיש נגיעה של הקרמלין בעסקיו: "הרעיון שעבדנו מטעם רוסיה כדי להשתמש במדיה החברתית נגד הדמוקרטיה האמריקאית הוא סיפור מעשיות (...). אפשר לעשות השקעות משיקולים עסקיים בלבד. אפילו אם אתה רוסי"

משוה אחר כדי שיבחרו לקחת דווקא את הכסף שלך". לא רק מצב ההון סביב ענקיות הטכנולוגיה השתנה, אלא גם היחס הציבורי כלפיהן: בשנים האחרונות הן נהפכו למונופולים אימתניים. כשאני שואל את מינר על הביקורת הגוברת ועל הקריאות לפרק את גוגל, פייסבוק ואמזון, הוא לא מתרגש. "אין בזה שום דבר חדש, זה עניין של גודל. היו בהיסטוריה הרבה חברות שזכו לתשומת לב מיוחדת מהממשלות כשהן גדלו. זה טבעי שכשאתה נהפך לגדול הציבור מתערב. גיין יותר, שואל אם אתה מנצל את הכוח שלך לרעה ודברים כאלה. זה לא בהכרח נובע מהעובדה שאלה חברות טכנולוגיה, כל חברה בגודל כזה זוכה לתשורת לב". את השאלה מה הסיכוי שאכן יפרקו חברות כאלה מילנר מותיר ללא מענה. הגודל כמוכח הוא לא הבעיה היחידה, במיוחד לגבי חברות המדיה החברתית, שמתמודדות עם טענות על פגיעה בפרטיות והפצת דיסאינפורמציה.

אם נתמקד בפייסבוק, נראה שהחברה עוברת משבר. מייסד ווטסאפ בריאן אקטון הצטרף לקריאה למשתמשי הרשת החברתית "למחוק את פייסבוק". "מה השאלה?"

פייסבוק מתמודדת עם זה בראוי? "זה חלק ממה שדיברנו עליו קודם – חברה גדולה יותר זוכה ליותר תשומת לב. במקרה של פייסבוק היא נתפסת במידה מסוימת כחברת מדיה, שיש לה אחרייות לתוכן בפלטפורמה שלה, ואף שהיא פועלת על פי החוק ייתכן שהחברה (society) דורשת שהאחריות לתוכן תהיה מעבר למה שנדרש חוקית. שם האתגר, וזו לא משימה קלה, כשחושבים על הממדים של

פייסבוק. אבל אני סבור שהם עושים עבודה טובה מאוד בהתמודדות עם הנושאים האלה. זה לא משהו שאפשר לפתור בשבוע".

הקרמלין ואני, אהם רוסי יכול לפעול רק משיקולים עסקיים?

ההשקעות המוצלחות הפכו את מילנר לדמות מפתח בעולם הטכנולוגיה, מקושר ומחוזר. הוא חבר של צוקרברג, ואף נכח בחתונה שלו בחצר ביתו. יחד איתו ועם סרגיי ברין (גוגל) ופוני מא (טנסנט) הוא ייסד את פרסי Breakthrough לפיזיקה, מדעי החיים ומתמטיקה, שמסתכמים ב־3 מיליון דולר שמוענקים מדי שנה לכל זוכה בכל אחד מהתחומים. עם סטיבן הוקינג הוא השיק יוזמות לחקר החלל, גם הן תחת המותג Breakthrough. הוא מרבה לככב ברשימות כגון "100 המשפיעים" של "טיים" או "50 המשפיעים" של בלומברג וכן הלאה. האוטוטיידר הרוסי, האלמוני שכולם הרימו גבות על ההשקעות הראשונות שלו, נהפך לבשר מבשרו של עמק הסיליקון. מילנר, שבין 2009 ל־2011 עוד היה חבר בוועדה הנישיאותית לחדשנות שהקים שליט רוסיה דאז דמיטרי מדרב, התנתק מאז מרוסיה והיה לאזרח העולם, כזה שמדלג בין מרכזי הפיננסים והטכנולוגיה הגדולים. הוא מכר את אחזקותיו ב־Mail.Ru, ולפי הצהרותיו גם אינו מגייס כסף ברוסיה ואינו משקיע בה.

כשביצע את המעבר מערבה, הדימוי שלו שם נבנה במידה רבה בעזרת כמה פרופילים שהתפרסמו עליו. כשעבר לארצות הברית ב־2011 הוא הוזמן כתבים מ"וויירד" ו"פורבס" לפגוש אותו במוסקבה, לבקר בדירת הפאר שלו שם, לשוחח עם הוריו. הפרופילים האלה בנו סיפור הצלחה מסוים מאוד.

אבל בשלהי השנה שעברה נחשפו עוד פרטים, שמציירים תמונה מעט שונה של ההשקעות הראשונות שלו בעמק הסיליקון. ממסמכי פרדיין – הדלתא הענק של מיליוני מסמכים הקשורים למקלטי מס, שממציאה התפרסמו בין השאר ב"ניו יורק טיימס" – התברר שחלק מהמימון של עסקאות שעשה מילנר הגיע מגורפים הקשורים לקרמלין. כך, 191 מיליון דולר מבנק VTB, הנמצא בשליטת ממשלת רוסיה, התגלגלו להשקעה בטוויטר. גם ההשקעה בפייסבוק נקשרה בכסף רוסי, אם כי באופן סבך יותר: חברת ההשקעות שמינהל אחד ממקורביו של האוליגרך אלישר אוסמנוב, ושהשקיעה במכשיר פיננסי של DST Global שדרכו התבצעה השקעה בפייסבוק, קיבלה מימון של מאות

65778143-1	01/11/2018	כלכליסט - מוסף כלכליסט	עמוד 11	6/6	24.48x33.6
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

האוליגרך אוסמנוב (שהשקיע בפייסבוק דרך מילנר) ונשיא רוסיה פוטין. מסמכי פרדייז חשפו שחלק מהמיומן של עסקאות שעשה מילנר הגיע מגופים הקשורים לקרמלין

גם אני משוגע", סיפר נתניהו, וסיים: "ואנחנו הולכים להיות משוגעים גם בעתיד".

גם מילנר זכה לתשואות מהקהל, למשל כשהכריז שיעניק 70 מלגות לדוקטורנטים מהטכניון ואוניברסיטאות תל אביב והעברית. ובכל זאת, לא היה אפשר לטעות בהבדלים הסגנוניים בינו לבין מא.

בשמוקשיבים למא ונתניהו מדברים על להיות משוגעים, נדמה שהגישה שלך יותר אנליטית.

"אני לא חושב שהם באמת מתכוונים למה שהם אומרים", צוחק מילנר. "אם אתה מגדיר שיגעון כמו שהו שרק מיעוט אנשים מבינים, אני מסכים. זה כמעט בהגדרה הדרך היחידה להקים חברות גדולות. הרי אם מדובר בחוכמה מקובלת, מישהו אחר כבר היה עושה את זה. אבל יש גורמים אחרים שחשובים ליוזמים, למשל סקרנות. האבחנה שלי היא שהפרמטר העיקרי של יום מצליח הוא היכולת לגדול עם הביזנס, כאדם. המהירות שבה אתה יכול ללמוד דברים חדשים היא קריטית".

יש יוזמים שלא רוצים לנהל חברות גדולות, שרוצים להתחיל דברים חדשים ולהמשיך הלאה.

"זה עובר רק לעתים נדירות. אם אתה מתחיל חברה כשאתה יודע שזה לא יהיה לטווח ארוך, קשה מאוד לעורר באנשים שסביבך מוטיבציה ולבנות עסק גדול באמת".

"אם צריך לשלוח מסר לחלל, מה הוא יהיה?"

עכשיו מנוע המוטיבציה הגדול שלו הוא כאמור חקר החלל, תחת אותו מותג של Breakthrough. אחת הידיות שלו במסגרת הזאת היא Listen, גלגולו הנוכחי של פרויקט SETI, שמנסה לאתר אותות רדיו מגנטיים שמקורם בציביליזציות חוצניות. זהו פרויקט פסיבי: הוא רק מנסה לגלות, באמצעות רשת טלסקופים, קרינה אלקטרומגנטית ממקור זר. פרויקטים אחרים עוסקים בסוגיות טעונות יותר, למשל איזה הודעה כדאי לאנושות לשלוח לחלל (פרויקט Message), או איך לעצב את החללית שתגיע לאלפא קנטאורי (פרויקט Starshot).

הפרויקטים מעוררים שאלות גדולות: אנחנו רוצים

שיבחינו בנו? אולי אנחנו צריכים להישאר בשקט? "אני לא חושב שמישהו יתנגד לכך שנדע יותר על היקום שאנחנו חיים בו, אבל אני מסכים שאין קונצנזוס סביב הנושאים האלה. Listen פחות מעורר מחלוקת, כי הגישה שלו פסיבית. את Message עוד לא השקנו, והדרך שבה חשבנו עליו לא נוגעת לשליחת ההודעות אלא יותר לתהייה 'אם אנחנו חייבים לשלוח משהו, מה הוא יהיה?' Starshot הוא לא משהו בקנה מידה שיאפשר מסע בין כוכבים, אלא פרויקט מו"פ ראשוני, שבו אנחנו מנסים לראות אם זה בר יישום עוד ברור שלנו, כלומר אם אנחנו יכולים לבנות את זה ב-25-30 השנה הבאות. ואם התשובה תהיה כן, מובן שנצטרך לפתוח דיון ציבורי בשאלה אם אנחנו צריכים לעשות את זה. זה לא סוג הפיזיקה שאתה יכול להוציא לפועל בגראו' שלך. זו יוזמה מסיבית, והיא מצריכה קונצנזוס בינלאומי. זה ברור לי. ולכן השלב הראשון הוא מחקר, שאני חושב שאינו שנוי במחלוקת, שמכין את הקרקע לדיון הבינלאומי בשאלה אם אנחנו צריכים לשלוח את התוצר של הציביליזציה שלנו למערכת הכוכבים הקרובה אלינו. אני יכול להבין אנשים שמתנגדים לכך, אבל זה משהו שאנחנו לא מתמקדים בו, כי אנחנו בתחילת הדרך. זה הגיוני?".

כן. נחצה את הגשר בשנגיני אליו.

"או שלא נחצה אותו. אולי נגיע למסקנה שהדרך שלנו לא מוכן ואנחנו צריכים לחכות עוד 100 שנה".

קרוב לוודאי שאני ואשתי מבילים 800 שעות בטיסה בשנה. אז מבחינה לוגיסטית, אנחנו בהרבה מקומות. כל השאר הוא רק פרשנות".

"המהירות שבה אתה יכול ללמוד דברים חדשים היא קריטית ליום"

הראיון מתקיים, כאמור, עם ביקורו של מילנר בישראל כאורח של ועידת ראש הממשלה לחדשנות. מעל הבמה בגני התערוכה בתל אביב הוצעה לנוכחים מנה גרושה של חזון, שהחלה בצוואתו הרוחנית של שמעון פרס: "טכנולוגיה ללא ערכים תסכן את האנושות, ערכים ללא טכנולוגיה יביאו רעב וקיפאון", הכריזה מעין הולר גרמה של הנשיא לשעבר מעל מסך ענקי. התוצאה היתה קצת עוכרת שלווח, כפי שהעיר ראש הממשלה בנימין נתניהו, שהמשיך וזכר בערבים שבילה בשיחות עם פרס, הסביר ששלוש חדרשנות הולכים יחד, והפליג בשבחי הטכנולוגיה הישראלית בתחומים כגון מים, רפואה ומוון.

בהמשך עלה לבמה ג'ק מא, מייסד עליבאבה ומהיוזמים המצליחים בתבל, ואחרי השבחים המתחייבים ל"חוצפה" הישראלית סיפק שרשרת תובנות בנוסח "אנשים אומרים שלצעירים בימינו אין הזדמנויות. אומרים את זה כבר 40 שנה. אמרו את זה על גייטס"; "לא מספיקות אינטליגנציה (IQ) ואינטליגנציה רגשית (EQ). אם אתה רוצה שיכבדו אותך אתה צריך LQ – Q של האהבה"; "תהיו אופטימיים, העולם יפה: היום קשה, מחר יהיה קשה הרבה יותר, אבל מחרתיים יהיה יפה. רוב האנשים ימותו מחר בערב". ועוד הכריז מא: "אנשים משוגעים לא חושבים שהם משוגעים".

זה כבר תפס את נתניהו, שזינק מחדש אל הבמה אחרי מא וסיפר על הרצל, שהלך להתייעץ עם נורדאו, לברר אם ייתכן שהוא באמת משוגע. "נורדאו אמר לו: יכול להיות שאתה משוגע, אבל אם אתה משוגע,

מיליוני דולרים מזרוע ההשקעות של ענקית האנרגיה גזפרום – גם היא בשליטת הממשלה – כולל חודשים אחרים לפני ההשקעה. עם זאת, דובר מטעם אוסמי נוב הכחיש ל"ניו יורק טיימס" שכסף ממשלתי או חצי ממשלתי הגיע להשקעה בפייסבוק. בשנים שחלפו מאז ההשקעות ההן רוסיה פלשה לאוקראינה, היחסים בינה לארצות הברית הידרדרו, VTB נכנס לרשימת החברות שעליהן חלות סנקציות אמריקאיות, וגם אוסמנוב עשוי להצטרף אליה.

מסמכי פרדייז, שהתפרסמו בעוד ארצות הברית סוערת מההתערבות הרוסית בבחירות 2016, חשפו נתיב השקעה המוביל מהממשל הרוסי ומקורביו לענקיות המדיה החברתית באמריקה. בהשקעות כאלה כשלעצמן אין עבירה על החוק, וגם אין שום עדות לכך שהיתה להן השפעה על התנהלות פייסבוק או טוויטר, אבל היה אפשר למצוא בהן כר פורה לספק קולציות על המטרה האסטרטגית של ההשקעות בחברות האלה. החברה של מילנר, מצדה, הדגישה בתגובות שלה, בתקופה שבה התבצעו ההשקעות רוסיה וארצות הברית היו בסימן הפרשה ביחסים: השקעות של גופים השייכים למדינה בקרנות הון סיכון אינן דבר חריג (מה שנכון, ולראיה ההשקעה הסעודית ב-Vision Fund); ובאופן מסורתי, קרנות השקעה אינן נוהגות לפרסם את זהות המשקיעים שלהן.

מילנר עצמו הכריז, במכתב פומבי שפרסם: "הרעיון שעברנו מטעם רוסיה כדי להשתמש במדיה החברתית נגד הדמוקרטיה האמריקאית הוא סיפור מעשיות". ההשקעות בפייסבוק ובטוויטר מומשו כבר ב-2013-2014, הרבה לפני הבחירות, וממילא הוא השקיע באופן שלא נתן לו השפעה או שליטה בחברות האלה. בשורה התחתונה, הוא סיכם, ההסבר פשוט: "אפשר לעשות השקעות משיקולים עסקיים בלבד. אפילו אם אתה רוסי".

בשנה שעברה, אחרי הפרסומים על כספים מ-VTB וגזפרום שהתגלגלו להשקעות בטוויטר ובפייסבוק, כתבת ש"רק להיות רוסי הופך אותך לח"שוד". אתה עדיין מרגיש כך? יש לך התייחסות רחבה יותר לפרסומים ההם?

"הייתי מעדיף לא להגיב על זה. זו בהחלט היתה ההרגשה כשכתבתי את המכתב. אבל אמרתי מה שרציתי לומר במכתב הזה, ולא היה המשך לסיפור הזה".

בימינו קשה להיות "אזרח העולם".

"אולי, אבל אני ממש לא מתמקד בזה. אני הולך צעד אחר צעד. ואנחנו מנהלים עסק גלובלי: יש לנו משרדים בהונג קונג, לונדון, עמק הסיליקון, ניו יורק.

